

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
-Управа за ветерину-
Број: 004403886 2025 14841 001 000 000 001
31.10.2025. године
Београд

ПЛАН
И НАЧИН ВРШЕЊА МОНИТОРИНГА НА КЛАСИЧНУ КУГУ СВИЊА И
АФРИЧКУ КУГУ СВИЊА КОД ДИВЉИХ СВИЊА У 2025/2026 ГОДИНИ

Овим Планом ближе се дефинише начин и поступање приликом прегледа одстрелених и уинулих дивљих свиња, као и узимања и достављања узорака ради спровођења мониторинга на класичну кугу свиња (ККС) и афричку кугу свиња (АКС), у складу са Правилником о утврђивању Програма мера здравствене заштите животиња за 2025. годину ("Сл.гласник РС", број: 29/25 (у даљем тексту: Програм мера).

Одстрелене свиње

У сврху спровођења мониторинга на ККС испитаће се одређени број одстрелених дивљих свиња, нарочито у периодима интензивног лова (новембар-март), односно на АКС у континуитету у складу са планом Министарства.

Угинуле дивље свиње и дивље свиње из санитарног одстрела

За све угинуле дивље свиње и дивље свиње у санитарном одстрелу приликом којег показују поремећај здравственог стања, као и за дивље свиње страдале у саобраћајној несрећи, обавезно се пријављује сумња и морају да се дијагностички испитају на ККС и АКС.

Правна лица која се баве ловством, односно корисници ловишта, дужни су да најкасније 48 сати пре почетка лова пријаве лов ветеринарском инспектору надлежном за територију, односно ловиште у којем се лове дивље свиње, као и надлежном ветеринарском институту или ветеринарској станици, како би се благовремено организовао ветеринарско-санитарни преглед и узорковање.

Узорковање

Дивље свиње одстрелене у редовном и санитарном одстрелу биће допремљене на место одређено за ветеринарско-санитарни преглед на коме ће се извршити преглед на присуство патоморфолошких промена карактеристичних за ККС и АКС и узорковање у циљу лабораторијских испитивања на ККС, односно АКС. Преглед уинулих или одстрелених дивљих свиња на присуство промена карактеристичних за ККС, односно АКС и узорковање у циљу лабораторијских испитивања на ККС и АКС извршиће епизоотиолог из надлежног научног, односно специјалистичког института или ветеринар из надлежне ветеринарске станице. Уколико се из објективних разлога узорковање врши на месту одстрела или на другом месту ван објекта где се врши преглед одстрелене дивљачи, узимање узорка може извршити и лице које је извршило одстрел или одговорно лице у ловишту.

Узорак за лабораторијска испитивања на ККС и АКС потиче од једне одстрелене дивље свиње и представља обавезно крв и слезину, затим лимфне чворове и тонзиле. Бубрег може да послужи само као додатни узорак. У случају угинулих животиња, у зависности од стадијума распадања леша, узоркују се цели наведени органи или дуга цеваста или грудна кост. Узорци се пакују у одговарајуће пластичне кесе или посуде, заједно са маркицом којом се идентификује одстрелена дивља свиња.

Крв се узима у стерилне епрувете помоћу шприца и игле. Најбоље је крв узети из вена трбушне дупље. Довољно је узети око 5 мл крви (горњи ниво узете крви мора бити око 2 цм испод доњег руба затварача епрувете). Крв се може узети и из срца и вена врата или директно из грудне дупље.

Након узорковања крви, епрувете се морају добро затворити (по могућности затварач споља треба облепити лепљивом траком) и обележити.

Надлежни институт припрема узорке за слање у лабораторију. Органи величине максимално 5x5 цм пакују се у непропусно примарно паковање (бочица, вирбак кеса). Примарно паковање се обележава и пакује у секундарно паковање чија спољашност мора да се дезинфикује. Секундарно паковање се пакује у терцијарно и као такво доставља у лабораторију. Крв се доставља у затвореним епруветама из којих није могуће цурење. Епрувете са спољашње стране морају да буду обележене. Узорци органа и крв не могу да се достављају у неадекватним паковањима, као ни цели органи, осим када су пореклом од угинулих животиња.

Узорци се транспортују на температури од 2-8°C и то на начин који ће да спречи изливање материјала и контаминација простора. Узорак мора да буде достављен у лабораторију у исправном и одговарајућем стању за испитивање.

Епрувете, пластичне кесе или посуде за узорковање крви и органа, као и Обрасци могу се преузети у научним и специјалистичким ветеринарским институтима.

Образац за узорковање и лабораторијски упут

Приликом узорковања за сваки узорак треба да се попуни „Образац за узорковање и слање материјала на лабораторијско испитивање на класичну кугу свиња/афричку кугу свиња код дивљих свиња“ (у даљем тексту Образац). Уколико се врши испитивање ККС или на АКС, потребно је у Обрасцу прецртати болест која се не испитује. У Образац се морају унети сви подаци који су у њему предвиђени, укључујући и географске координате локације одакле узорак потиче. Образац истовремено представља и лабораторијски упут и саставни је део овог плана (Прилог 1).

Податке из Обрасца надлежни ветеринарски институт уноси електронским путем у Систем за праћење и обраду узорака (СМТС) Централне базе.

Трајање мониторинга

Узорковање и лабораторијска испитивања према овом Плану обухватају период од 01.11.2025. године до прикупљања предвиђеног броја узорака за свако ловиште односно подручје, а најкасније до 31.10.2026. године

Дијагностичка испитивања и план узорковања на класичну кугу свиња

Узорковање и дијагностичка испитивања на ККС врше се према плану на нивоу округа/епизоотиолошких јединица узорковања датом у Табели 1: („План мониторинга на ККС по епизоотиолошким јединицама и окрузима“), а оквирни број узорака по ловиштима и по окрузима/епизоотиолошким јединицама узорковања приказан је у Прилогу 2. Плана („План узорковања за ККС по епизоотиолошкој јединици/управном округу/ловишту за 2025/2026 годину“).

Ветеринарски специјалистички институти прикупљају узорке за мониторинг на ККС, а потом врше организовање и слање узорака у акредитиване лабораторије према организацији узорковања (Табела 2. *Шема организовања и слања узорака у акредитоване лабораторије за испитивање на ККС и АКС*).

У акредитованим лабораторијама за ККС ће се извршити дијагностичка испитивања применом ат-ЕЛИСА, а у случају позитивног серолошког резултата и молекуларном методом ланчане реакције полимеразе (PCR).

У случају добијања позитивних серолошких односно молекуларних резултата узорци се достављају у НИВС (НРЈ) на потврдна испитивања, који ће о томе одмах обавестити министарство.

Такође, у случајевима узорковања у пасивном надзору (угинућа дивљих свиња или санитарни одстрел), вршиће се паралелно молекуларно испитивање на ККС и АКС, при чему ће се пријавити сумња на обе болести посебно, у складу са посебним прописом.

Ради добијања упоредивих резултата сви институти ће користити исти дијагностикум за потребе овог мониторинга. Избор дијагностичког средства врши се узимајући у обзир техничке карактеристике теста, специфичност и осетљивост теста, према препоруци Националне референтне лабораторије.

Епизоотиолошка ситуација процене ризика и резултати мониторинга на ККС код дивљих свиња спроведеног у претходним годинама који су дали негативне резултате, нису указали на даљу потребу класификације којом су ова ловна подручја означена као подручја високог и умереног ризика. Узимајући у обзир значај особености газдовања дивљим свињама у погледу географских карактеристика, бројности, густине популације дивљих свиња и могућности контакта и начина манипулације, све епизоотиолошке јединице се сматрају подручјима ниског ризика од ККС.

У складу са званично доступним подацима, при одабиру и динамици узорковања примениће се униформна пропорционална дистрибуција у оквиру епизоотиолошких јединица, при репрезентативном узорку одређеном оквирном преваленцом у опсегу од 5% при нивоу поузданости 95%.

С обзиром, да је овим Планом испитивања обухваћен мањи број животиња укупно у епизоотиолошким јединицама које су у претходним годинама сматране подручјима високог, односно умереног ризика, прикупљање узорака у овим јединицама вршиће се приоритетно одабиром ловишта са већом популацијом дивљих свиња по принципу равномерне географске дистрибуције узорковања. Сходно наведеном број узорака може да одступи од оквирно минималног планираног броја (табела Прилог 2) до 20% у оквиру епизоотиолошке јединице, као и у случају повећања ризика (нпр.утврђивања сероконверзије) када ће се испитити све уловљене животиње у датом ловишту.

У периодима интензивног лова на дивље свиње (новембар-децембар, јануар-март) потребно је узети што већи број, а најмање 70% од планираног броја узорака.

Сходно старосним категоријама пожељно је да укупан број достављених узорака потиче од најмање 50% животиња старости до 18 месеци, 35 % старости од 1,5 – 2,5 године и до 15 % преко 2,5 године.

Табела 1: План мониторинга на ККС по епизоотиолошким јединицама и окрузима 2025/2026 годину:

ЕПИЗООЗИОЛОШКА ЈЕДИНИЦА УЗОРКОВАЊА	УПРАВНИ ОКРУГ	БРОЈ УЗОРАКА
ПОДРУЧЈА НИСКОГ РИЗИКА		
ЈУЖНО БАЧКА	ЈУЖНО БАЧКИ	59
ЗАПАДНО БАЧКА	ЗАПАДНО БАЧКИ	59
СРЕМСКА	СРЕМСКИ	59
БРАНИЧЕВСКА	БРАНИЧЕВСКИ	59
БОРСКА	БОРСКИ	59
ЈУЖНО БАНАТСКА	ЈУЖНО БАНАТСКИ	59
ПОМОРАВСКА	ПОМОРАВСКИ	59
РАШКА	РАШКИ	59
РАСИНСКА	РАСИНСКИ	59
НИШАВСКА	НИШАВСКИ	59
ЗАЈЕЧАРСКА	ЗАЈЕЧАРСКИ	59
ЗЛАТИБОРСКА	ЗЛАТИБОРСКИ	59
СРЕДЊЕ БАНАТСКА	СРЕДЊЕ БАНАТСКИ	59
БЕОГРАДСКА	ГРАД БЕОГРАД	59
МОРАВИЧКА	МОРАВИЧКИ	59
ПИРОТСКА	ПИРОТСКИ	59
ЈАБЛАНИЧКА	ЈАБЛАНИЧКА	59
СЕВЕРНО БАНАТСКА	СЕВЕРНО БАНАТСКИ	59
СЕВЕРНО БАЧКА	СЕВЕРНО БАЧКИ	59
ПОДУНАВСКА	ПОДУНАВСКИ	59
МАЧВАНСКА	МАЧВАНСКИ	59
КОЛУБАРСКА	КОЛУБАРСКИ	59
ШУМАДИЈСКА	ШУМАДИЈСКИ	59
ТОПЛИЧКА	ТОПЛИЧКИ	59
ПЧИЊСКА	ПЧИЊСКИ	59
БРОЈ УЗОРАКА НА ККС УКУПНО:		1.475

Дијагностичка испитивања и план узорковања на афричку кугу свиња (АКС)

Имајући у виду актуелну ситуацију по питању АКС код дивљих свиња у Републици Србији и на основу резултата надзора и мониторинга спроведеног у претходним годинама и процене ризика који указују на континуирано присуство и могућност даљег ширења болести, као и ловишта непознатог статуса на АКС, ловна подручја која су била означена као ловишта високог ризика и ловишта слободна од АКС сматрају се ловним подручјима са јединственим епизоотиолошким статусом у складу са овим Планом где ће се примењивати исти принцип узорковања.

Заражена ловишта

У ловиштима са позитивним случајевима која су проглашена зараженим од АКС код дивљих свиња, испитаће се све одстрелене дивље свиње молекуларним и серолошким методама (PCR, ELISA), за време трајања мера у складу са Наредбом и посебним прописима.

Ловишта високог ризика и слободна ловишта

Високоризичним подручјима од АКС, у епизоотиошком смислу и у складу са овим Планом, сматрају се подручја ловишта која гравитирају према суседним земљама у којима је потврђена (пријављена) афричка куга свиња, подручја ловишта у додатној контролној зони око заражених ловишта, као и ловишта која нису заражена, а налазе се у оквиру или у непосредној околини подручја које је проглашено зараженим и угроженим од АКС код домаћих свиња, у складу са посебним прописом.

Имајући у виду примарни значај у спровођењу мера интензивног/редукционог одстрела дивљих свиња, у високоризичним подручјима и подручјима/ловиштима која се сматрају слободним од АКС, узорковање на молекуларна испитивања (PCR), вршиће се у оквиру 50% одстрелених дивљих свиња, првенствено од генетског-матичног фонда крмача и нерастова, а сходно плану газдовања који предвиђа појачани одстрел корисника ловишта.

Овај проценат може бити већи уколико је процењени број дивљих свиња у ловишту мали, при чему испитани број одстрелених дивљих свиња не може бити мањи од 5 у току једне ловне године (01.11.2025-31.03.2026.; 01.04.-31.10.2026.), при чему узорковање треба да буде распоређено у континуитету, током целе године.

У случају промене или погоршања епизоотиолошке ситуације, план дијагностичког испитивања може да буде измењен или проширен на друга ловишта и епизооолошка подручја.

С обзиром, на одређени број новоформираних ловишта, као и ловишта која у годишњем плану газдовања немају предвиђен одстрел дивљих свиња или за иста не постоје такви подаци (бројно стање означено 0), ове податке у плану треба сматрати условним, односно може се извршити одстрел дивљих свиња уколико се нађу у том ловишту.

Табела 2. Шема организовања и слања узорака у акредитоване лабораторије за испитивање на ККС и АКС серолошка испитивања на ККС, а друге анализе врши НИВ Србије

АКРЕДИТОВАНА ЛАБОРАТОРИЈА	ЕПИЗООТИОЛОШКО ПОДРУЧЈЕ	ВРСТЕ /МЕТОДЕ ИСПИТИВАЊА
НИВ СРБИЈЕ-БЕОГРАД	НИВ Србије, ВСИ Панчево*	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
НИВ НОВИ САД	НИВ Нови Сад	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ ЗРЕЊАНИН	ВСИ Зрењанин	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ ПОЖАРЕВАЦ	ВСИ Пожаревац	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ ПАНЧЕВО*	ВСИ Панчево	ELISA – ККС, АКС
ВСИ СУБОТИЦА	ВСИ Суботица	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ СОМБОР	ВСИ Сомбор	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ КРАЉЕВО	ВСИ Краљево	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ НИШ	ВСИ Ниш	ELISA – ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ ШАБАЦ	ВСИ Шабац	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ ЈАГОДИНА	ВСИ Јагодина	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС
ВСИ ЗАЈЕЧАР	ВСИ Зајечар	ELISA - ККС, АКС; PCR - ККС, АКС

*Врше само серолошка испитивања, а друге анализе врши НИВ Србије

Серолошка испитивања на Аујецкијеву болест

Научни институти и ветеринарски специјалистички институти који врше дијагностичка испитивања на класичну кугу свиња код дивљих свиња, поред предвиђеног плана дијагностичких испитивања на ККС и АКС, извршиће се преглед оквирно 20% узорака од одстерљених дивљих свиња испитаних на ККС, као и свих угинулих дивљих свиња на Аујецкијеву болест.

Испитивање на трихинелозу

Вршиће се испитивање узорака пореклом од одстрелених дивљих свиња на трихинелозу од стране ветеринарских станица и института искључиво методом вештачке дигестије. Средства за узорковање и спровођење дијагностичких испитивања дивљих свиња на трихинелозу за које су истовремено достављени одговарајући узорци на испитивање на класичну кугу свиња и афричку кугу свиња обезбеђена су у буџету Републике Србије.

Ажурирање регистра ловишта

Подаци у табели Прилог 2. *Матични фонд дивљих свиња из уговора* на основу којих је процењен *оквирни број узорака* су доступни подаци достављени од органа надлежних за послове из области ловства као релевантни, али на основу могућих промена у номиналном квалитативном и квантитативном смислу могу бити предмет измене и допуне генерално или у одређеном временском периоду.

Ради континуираног ажурирања података за поједина ловишта, за која нису достављени одговарајући подаци, неопходно је да научни и специјалистички ветеринарски институти ступе у контакт са корисницима ловишта која се налазе на епизоотиолошком подручју, односно надлежним шумарским и ловним инспекторима и да им доставе *Образац за прикупљање података о ловиштима* који се налази у Прилогу 3. овог плана. *Образац за прикупљање података о ловиштима* је потребно да попуни и потпише одговорно/овлашћено лице корисника ловишта за ловиште којим газдује, односно надлежни шумарски и ловни инспектор и који ће бити у датој форми достављен ветеринарском институту.

Ветеринарски институт испуњене обрасце за прикупљање података о ловиштима, за свако ловиште појединачно, објединиће и доставити Управи за ветерину заједно са месечним извештајем о обиму узорковања, како би се извршиле корекције у смислу бројног стања и планираног одстрела дивљих свиња, као и предвиђеног броја узорака по ловиштима.

Управа за ветерину и Управа за шуме, односно ветеринарска и шумарска и ловна инспекција, координишу анализу и контролу извршеног одстрела у складу са планским документом корисника ловишта.

Извештавање

1. Научни институти и ветеринарски специјалистички институти за своје епизоотиолошко подручје до 10. у месецу за претходни месец припремају извештај о обиму узорковања, односно извештаје о извршеним дијагностичким испитивањима и резултатима испитивања на ККС и АКС и достављају Управи за ветерину и шефу округа ветеринарске инспекције Прилог 4 (*Збирни извештај о обиму узорковања и лабораторијским испитивањима по Плану мониторинга код дивљих свиња*)

2. Научни институти и ветеринарски специјалистички институти који врше дијагностичка испитивања ће по завршетку мониторинга, о резултатима дијагностичких испитивања припремити збирни извештај и доставити Управи за ветерину.

3. Научни институт за ветеринарство Србије из Београда ће припремити (у писаној и електронској форми, MS Word и MS Excel):

1) привремени извештај за период од 01.11.2025. до 31.03.2026. године

2) завршни годишњи извештај у писаној и електронској форми по потреби ad hoc извештаје на захтев Министарства.

Фактурисање:

Средства за спровођење мониторинга/дијагностичког испитивања и надзора на класичну кугу свиња и афричку кугу свиња код дивљих свиња, аујескијеву болест и трихинелозу у складу са овим Планом, обезбеђена су у буџету Републике Србије.

Правна лица која се баве ловством, односно корисници ловишта и ветеринарске станице једном месечно најкасније до 5. у месецу достављају надлежном ветеринарском институту фактуру о броју узорака насловљену на надлежни институт.

Научни и специјалистички ветеринарски институти сходно обављеном послу у складу са овим Планом и припремљеним извештајем за (ККС, АКС, Аујескијеву болест и трихинелозу) достављају једном месечно две фактуре за извршене активности, насловљене на Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за ветерину, Омладинских бригада бр. 1. 11070 Нови Београд и то:

- фактуру о броју узорковања/узорака од стране правних лица која се баве ловством, односно корисника ловишта и ветеринарских станица и

- фактуру о броју узорковања/узорака односно дијагностичких испитивања ветеринарских института.

У прилогу фактуре доставља се *Збирни извештај о обиму узорковања и лабораторијским испитивањима по Плану мониторинга код дивљих свиња у претходном месецу са добијеним резултатима испитивања, у складу са подацима из појединачних образаца за узорковање (табеларни приказ).*

Уколико се на основу анамнастичких, лабораторијских и епизоотиолошких података, као и резултата патоанатомског прегледа, постави сумња на појаву ККС, АКС или друге заразне болести или потврди болест, поступаће се у складу са посебним прописом.

Накнаде за извршене активности:

Узорковање:

- узорковање код дивљих свиња* (један узорак представља обавезно крв и слезина, затим лимфни чворови и тонзиле, као и бубрег, који може послужити само као додатни узорак): 400,00 динара

- проналажење лешева угинулих дивљих свиња од којих је могуће узети узорке органа/цевасте кости: 8.000,00 динара

* у цену је урачунато и узорковање за испитивање на трихинелозу

Лабораторијско испитивање**:

- испитивање узорака дивљих свиња на ККС/АКС – at ELISA: 500,00 динара

- испитивање узорака дивљих свиња ККС/АКС – PCR/real time PCR, RT-PCR/ real time RT-PCR : 3.500,00 динара

- испитивање узорака дивљих свиња на Аујескијеву болест : 700,00 динара

- испитивање узорака дивљих свиња на трихинелозу (вештачка дигестија-групни узорак): 1.000,00 динара

**у цену је урачуната и набавка дијагностичког средства

НАПОМЕНА:

1. Цене су изражене без ПДВ.
2. Финансијска надокнада корисницима ловишта, односно ветеринарским станицама, вршиће се за адекватне узорке крви и органа одстрелених дивљих свиња уз правилно попуњен образац за планирани број узорака, као и за пронађене лешеве дивљих свиња, у складу са овим Планом.
3. За дијагностичка испитивања дивљих свиња на трихинелозу за које су истовремено достављени и одговарајући узорци на испитивање на класичну и/или афричку кугу свиња средства су обезбеђена у буџету Републике Србије.

Надзор:

Контролу спровођења дијагностичког испитивања дивљих свиња на класичну кугу свиња, афричку кугу свиња, Аујецкијеву болест и трихинелозу вршиће ветеринарска инспекција на нивоу округа, односно Регионални и Локални кризни центар у складу са посебним прописима.

Контакт особе за координисање мониторинга јесу Саша Остојић, тел: 011/311-71-00 (sasa.ostojic@minpolj.gov.rs), Јелица Узелац (jelica.uzelac@minpolj.gov.rs) и Биљана Радовановић (biljana.radovanovic@minpolj.gov.rs).

ПРИЛОЗИ:

1. Образац за узорковање и слање материјала на лабораторијско испитивање на класичну кугу свиња код дивљих свиња
2. План узорковања за ККС по епизоотиолошкој јединици/управном округу/ловишту за 2025/2026 годину
3. Образац за прикупљање података о ловиштима
4. Збирни извештај о обиму узорковања и лабораторијским испитивањима по Плану мониторинга код дивљих свиња

Припремили:
Саша Остојић
Јелица Узелац
Татјана Лабус
Бобан Ђурић